„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом петком недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 121. У Новоме Саду у петак 8. (20.) августа 1880. ГОДИНА XV.

НОВ ПОКУШАЈ.

= Поворка по нас злосретни прилика умножена је на „преображење“ са две вести, једном у прошлом броју листа саобштеном, да српског народно-црквеног сабора ове године бити неће, а другом о поступку министра богочасти и просвете у погледу „Текелијанума“ у Пешти, коју данас саобштавамо.

Премда се прва вест не оснива на званичном акту каквом, то нема сумње, да ће вест ипак бити основана, јер потиче из официјозне „буд. пешт. кореспонденције“, која и ако Карловце означује као извор вести, ипак је без сумње поцрпила вест ту из првог и правог извора.

За узрок се не навађају сад „рестанције“ саборски трошкова, јер се увиђа очевидно неоснованост и — абсурдност тога разлога; него се наводи двоје: једно што одлуке прошлог сабора нису извршене, а друго, што ни предлози за сабор нису израђени,

Што се првога тиче, то из оног простог навода не увиђамо, шта се под тим разумева. Ако то: да саборске одлуке нису горе поднесене, то је међутим учињено; ако пак то: да горе о њима није решено, то би била кривица саме владе; а с друге пак стране саб. одбор је разложио, прво; да је будућа саборска радња независна од тог владиног решења, а друго, да пре може бити случај, да владино решење на поднесене предмете зависи од даљи решења саборски у погледу они нови предмета, који са поднесенима у некој свези стоји.

Што се другога тиче, и то је показано и постојећим законитим устројством доказано: да се предлози одборски немају влади у напред поднашати, него да је доста пријавити, о којима ће предметима сабор саборисати. Остало је унутрашња ствар саб. одбора, који носи одговорност, да предлози влади у опште означени дођу готови пред сабор, Што се ванредна, у напред одређена одборска седница за претрес референтски израдака није у своје време држала то је била кривица „администраторова“, коме је пече било обавити своје „кортешке“ путове. Саборски одбор је одредио почетак септембра за рок претреса предлога, тако да би се за октобар пријављени сабор држати могао. Сад се у напред телали, да сабора бити неће, можда да се референтима ослаби воља, да се не журе, или да се „администратору“ изговор даде, да за септембар заказани одборски састанак одгоди, или опет каквим путовањем осујети. Ми смо уверени, да ће референти са готовим предлозима доћи у одборске седнице, ако их буде. Но очевидно је, да неће доћи ни до одбора, ни — сабора

Заман је томе тражити разлога.

До какве је безобзирности — да не искренемо друкчије тај израз — влада дошла у нашим народним стварима, то показује белодано она друга вест, коју нам допис из Будим-Пеште у данашњем листу приказује.

Како смо међу тим о току те ствари и усмено извештени, језгра је ствари ово: Постоји од државне власти потврђени статут о начину избора надзорника у „Текелијануму.“ Личног надзорника питомаца по статуту бира дотични автономни орган и избор се само знања ради пријављује министарству богочасти и просвете. Као што је познато, овог је пролећа за надзорника изабран г. Јоцић адвокат, и извештај о избору поднесен је министарству по статуту само знања ради. Већ је дошло време да се досадањи надзорник исели, а нови у „Текелијанум“ усели. Наједанпут, као што то обично спрам нас бива, као из ведра неба гром дође од министра просвете г. Емилу Манојловићу као председнику српске црквене општине и надзорничког тела бурунтија, којом се наређује: да донде док министар не донесе коначно решење о поднесеном избору надзорника остаје досадањи надзорник г. др. Пејичић, као надзорник „Текелијанума“. Приповеда се и о свезама, које постоје између дра Пејичића и неког „дипломате“ који му је пријатељ. Но то сад на страну. Исто тако дочићемо и на однос између дра Пејичића и пренос „Текелијанума“ у Пешту. Сад прелазимо преко тога, но обележавамо ток ствари. Председник општине упути ту наредбу надзорништву „Текелијанума“, које се из више чланова састоји, и које је у томе управо „надлежно“. Надзорништво пооштри нацрт „рекурза“ на министра, и беше у намери, да „in corpore“ или у изглед стави“, или још и даде оставку. Сад је ствар код министра.

Што је у овом владином поступку значајно, и што најјасније доказује, до чега су Срби код мађ. владе дошли, то је то: да је на челу српске црквене општине човек, кога су Мађари сами тако рећи обљубили, кога држе са једног од најкраснији листова у венцу правнички стручњака своји; који заузима највиши ступањ у правосуђу као члан највишег суда; који је орденом одликован и за племића произведен — па се и пак према црквеној општини, и односно заводном надзоричком телу, којима је обојима таки Србин председник, тако поступа — поступати може!

На очиглед такој чињеници нека престану Мађари, и одроди српски трубити да се са овостраним српством с тога круто поступа, што су овде или онде на челу, или у колу Срби, које они свакојаким називима крсте. Ево примера са српском пештанском обштином, којој је на челу Србин, коме Мађари, и мађ. влада са политичне и правосудне стране немогу наћи, и не налазе на сенке мане. И опет какав поступак према њему, и обштини, и заводу, коме је он на челу и с којом се у тој ствари, и иначе слаже!

Али да! Њима је народ српски задовољан, осим десеторице, који су за Америку. Но ево сад од десеторице Србаља, који у земљама уг. круне — с ове и с оне стране Драве — уживају поверења владе, један, и то један од оно мало њи, који су код Мађара одржали, а код народа нису изгубили поверење, наилази на овакав поступак са стране владе. Шта из тога сљедује? То, да су Срби у обште — без разлике — криви што су живи, и што и на највишој степеници још немогу да скину са себе и кошуљу своје народности!

Хоћемо ли се ми Срби једанпут међусобно запитати, шта треба да чинино, да законитим путем лека потражимо против попорке подобни поступка у свима нашим народно-црквеним, и народно-просветним стварима?

С ОМЛАДИНСКОГ САСТАНКА.

** Нови Сад, 7. августа.

Јуче, на Преображење, као што је оглашено било, отворен је овде јавни састанак српске омладине, отворио га је председник месног одбора за дочек, проф. А. Сандић. За тим се одмах приступи избору часника за тај састанак и буде изабран за председника канд. проф. Паја Марковић, за потпредседника Влада Чобанић, за перовође: Мита Живковић, Ђорђе Шајновић, Милан Срданов и Јован Вучковић. Пре, но што се прешло на дневни ред, предложи председник, обзиром на свечаност тога дана, на име педесетогодишњицу Њег. Вел. краља, да се и омладина честитком одзове. То буде једногласно примљено и председник прочита нацрт за ту честитку, која гласи:

Ваше царско-краљевско и апостолско Величанство! Премилостиви Господару! Вашем Величанству вазда верног народа српског млађани синови из Угарске, на састанку свом ради унапређења народног књигом и просветом — радују се на данашњи педесети светли дан рођења Вашег Величанства, што и они могу у венац-жеља народа уплести и своју цветак-жељу пред престолом Вашег Величанства и присагласити и млађани глас свој у збору милијуна гласова, сагласно кличући: да одари Господ Ваше Величанство и светлу породицу срећом и здрављем и на миру још много и много лета и година.

У Новом Саду, са јавног састанка омладине српске из Угарске, седнице прве, 6. (18.) Августа 1880.

Са страхопоштовањем

перовођа **Мита Живковић** с. р. председник **Паја Марковић** с. р.

Овај нацрт буде такође једногласно примљен и предат присутном владином изасланику, да га својим путем високом месту оправи. За тим су читани телеграфски поздрави и на послетку изјава Срба далматинаца, заступника више тамошњих општина. И једно и друто саопштавамо на другом месту за себе. По том се пређе на дневни ред. Једни су предлагали, да се већање одгоди до сутра, а члан Јован Стајић, да се одмах приступи к раду. Члан Милан Давидовац пак, да још само известилац одбора сазивачког, члан Лаза Нанчић, поднесе свој извештај о другој тачци дневнога реда, која гласи: „Како, на којим основима и у ком смеру да се удеси књижевно здружење омладине српске у Аустро-Угарској“, и тим да се заврши данашња седница. Ово буде одбијено и отпочне ђенерална дебата о тој тачци, а од чести и о целокупном поднесеном програму и прекине око 7 сах. у вече. Ту се истакну два предлога. Члан Милан Давидовац предложи, да се омладина органише на ужем темељу и ограничи на омладину великих школа, и предлог одбора сазивачког, да се омладина из Аустро-Угарске уједини на основу састанку поднетог нацрта. (Вид. у 97. бр. овог листа). Данас, у четвртак, после 9 сах. настави се већање и потраје до по дне, а по том гласањем поимепце са 54 гласа против 49 буде примљен поменути предлог сазивачког одбора. После по дне није било седнице због припреме за омладинску забаву, која ће бити вечерас. Сутра у 9 сах. наставиће се већање.

Кретање људства у Троједној Краљевини.

Загребачке „Нар. нов.“ донеле су у два броја (182. и 183.) чланак, у ком се расправља, да ли становништво у Троједници расте или опада. Писац у опсег свог разматрања узима и војену Крајину. Како и нашег народа, и то највећи број овостраног дела, у тој земљи живи, то ћемо из те расправе извадити неке податке, да се види бројно кретање народа у Троједници. Писац вели, да „људи живући међу народом приповедаху, да га у многи крајеви даномице нестаје. Зло да се ово све то више шири, да ће дакле и Хрватску, не буде ли скоро лека, снаћи удес несретне Ирске, која је за последњих педесет година изгубила мал не половицу свога становништва.“ Своје податке саставио је писац на основу статистичких података, који су по закону о земаљској статистици од 6. (18.) фебруара 1875. год.

Главни резултати мене житељства за доба 1870. до 1878. разабраће се из овог прегледа. У њему се исказује колико је сваке године у грађанској Хрватској и Славонији у Крајини укупно родило живе деце, колико људи умрло и колик је сваке године у целом био прираст или умањај житељства.

	Живо се је родило деце			Умрло је			Виш. пор. или ном. жит. је нарас. (+) ил се смањило (—)
	Г. у гр. Хр. и Славонији	у хр. сл. кр.	укуп.	у гр. Хр и Слав.	у хр. сл. крајин.	укуп.	
1870	51108	33004	84112	46465	28315	74780	+ 9332
1871	47055	29581	76636	56979	33370	90349	— 13713
1872	41604	29055	69659	56116	32349	88465	— 18806
1873	50050	32323	82373	58357	36580	94937	— 12564
1874	48740	28063	77803	56192	30874	87066	— 9263
1875	52978	30836	83814	42261	31402	73663	+ 10151
1876	55471	32003	87474	42195	31394	73589	+ 13885
1877	51231	29391	80622	43732	26373	70105	+ 10517
1878	49323	30755	80078	40952	22954	63906	+ 16172
Укуп.	447560	275011	722571	443249	273611	716860	+ 5711

Што се је дакле почетком овога десетогодишта јављало о падању житељства, не бијаше жалибоже претерано. Бројеви горњега прегледа доказују, да је година 1871., 1872., 1873. и 1874. помор знатно надкриљавао пород, те да се је житељство у целом смањило за 54.346 душа. Назадак заиста огроман и апсолутним својим износом и у омеру према житељству за четири ове године износио је укупно 2·95 а просеком једне године 0.74 постотака житељства, установљена пописом године 1870. (1838.198 житеља у грађ. Хрватској и Славонији и хрв.-слав. Крајини). Но као да је народ наш сретно преболео кризу, која је за те четири године била на њ навалила. Од године 1875. почевши не само да више нема падања већ му се број вишком порода множи постојано и то доста повољним омером. Мањак први они година опет је надомештен, пак ти се, ако узмеш на око цело раздобље 1870—1878., показује копачни вишак од 5.711 душа.

Колико се до селе знаде о резултатима године 1879., прираст потрајао је и те године, па ће бити по свој прилици још и већи него ли год. 1878.

(Свршиће се.)

Политички преглед.

Политичка ситуација на истоку сваки се час мења. Као што старој „Преси“ из Цариграда телеграфишу, отпор Арбанаса као да је Порту приволео, да остави на миру Хоте и Груде, него да се држи предлога о Дулцињу. Она мисли, да се села Туши и Диноши у тој области не би могли без крви предати, те се опет враћа на аранжма с Дулцињем. То је за иста фриволна игра, што је Порта према Црној Гори игра. Осим горње „пресине“ вести, нема никакве друге о црногорском питању. Силе очевидно чекају изјаву од Порте, пре но што би нов какав корак учиниле. Из Цариграда јављају, да је онде на прагу промена министарства, и од ње се многи надају и промени у политичкој ситуацији на истоку. „Тајмс“ има већ готов читав предлог за погодбу. По њему би Црна Гора добила Дулцињ, Јањина би остала турска итд. Све то и пак канда није ништа друго, него политичка коњектура. — Исти лист зна, да је оно немачки и аустријски предлог, што смера, да се Турској зајамчи остала јој област у Јевропи, ако изврши берлински уговор и конференцијске одлуке. Сер Черлс Дилке изјавио је у парламенту, да Енглеска у начелу нема ништа против тог предлога.

Међу тим, познато је, да **Црна Гора према Албанији држи војску на окупу**. Скупљене су ове чете: У Подгорици су батаљони кучки, пиперски, његушки, белопавлићки, пивски и дробњачки са 14 топова, од којих су 4 крупова. Границу према Климентама Убли су носели. Од Подгорице до Спужа стоје на Великом Брду 3 батаљона у резерви. У Бару стоји 2000 војске, у таборима под Добром Водом и Мрковићима 1000 војника. У Бару имају 4 пољска топа. Тамошња војска има верндлове и венцлове пушке. Свега има Црна Гора двадесет хиљада војника на ногама.

У енглеском парламенту интерпелисано је 5. авг. о **подунавској комисији**. Черлс Дилке одговорио је на њу и рекао, да међу Русијом и Аустро-Угарском нема у тој ствари никаке „потешкоће,“ али има међу Аустро-Угарском и Бугарском, као год и међу Румунијом, и то у погледу заступника у комисији. Говорник је изрекао наду, да ће се те потешкоће уклонити.

„Колин. нов.“ пишу из Петрограда, како они онде свакако гледе, да **Бугари своју потпуну независност** из њихових руку добију. Но без аустријине дозволе то не може бити, и Аустрија за цело никад не би ни по што признала и трпела велику Бугарску, која би Источну Румилију и Бугарску захватала; но у Бечу не би тако били противни, да се чисто бугарске (осим српских) области споје с кнежевином. Полузванични листови и личности говоре, да се међу тим двема државама сад воде преговори ради те ствари. Русија пристаје, да Аустрија задржи окуповане области, али за то да не смета оснивању нове бугарске кнежевине у горе означеним границама.

Као што „Дељи Њус“ дознаје, пре неког времена послани су из **Цариграда у Инђију** многи списи, на то намењени, да инђијске мусломане побуне против енглеске владе. Енглеска је влада да богме томе ушла у траг и по неким знацима докучила, да су ти списи написани са знањем портиним.

На западу политичког обзора јевропског појавила се црна пега, која је у један мах потамнела политичку ситуацију у том делу света. Паришки лист „Верите“ доноси **писмо, што га је Гамбета писао** једном ђенералном већу и у њему разложио своје личне назоре о значају потоњих избора за ђенерална већа. Избори су, вели Гамбета, скроз и скроз републикански и демократски. Ђенерална су већа дужна, да интересе и потребе становништва темељно проуче. Демократска странка не ће само формалну републику; она хоће органске установе, које више не праве лаж од демократије и од републике мамац. Писмо завршује: „Ако се демократија у нутри непрестано уздржи тог метода, она ће моћи употребити чудновате изворе и благо снаге и силе, што их наша велика земља скрива, и Француској допустити, да без пренагљености и пустоловштине опет заузме место, што јој у свету припада, да силом отргнуте

си области опет заузме и од опет успостављене целокупности начини залогу јевропског мира.“ Немачки листови за цело не ће Француској остати дужни, из тога ће се онда јамачно изродити немачко-француски новинарски рат, а шта се све из тог даље може излећи, то није тешко погодити.

Из листова.

„Обзор“ има у свом 187. бр. дугачак допис из Сарајева, са насловом: „Након двије године окупације.“ У допису том читамо између осталог ове речи: Мудраци бечки и пештански пустише се у сниске интриге, мислећи, да ће лакше рибу ловити по мутној води и моћи употребљавати Бошњаке и Херцеговце као слепа оруђа, сад на ове сад на оне цељи. Бог је ипак праведан, па не даде, да здрав народ памет изгуби и својој се народности изневери, коју је умео кроз столећа чисту да сачува под османлијским притиском. Вредни потомци некад славних прадедова, радије би се Бошњаци и Херцеговци опет вратили под турски јарам, него што би се одрекли свог народног бића и подносили садашње тлачење и неправду.“

Гамбета и источна политика.

Гамбетин орган „Репибл. Франс“, доноси чланак против аустријске пресе и Аустрије, који у изводу гласи:

Изгледа, „да Енглеска и Русија грозе европском миру“. Ко каже то? Бечке новине. То је глас, који ће сваког зачудити, који није посвећен у тајне божанствене — ако таквих има. До душе, тај глас долази из бечких новина, а бечке су новине од неког доба врло осетљиве. Пре тога су се органи бечки одликовали мирноћом у дискусији и у језику; данас се крећу, и ако има повода, и ако га нема. По њој прете непознате опасности аустро-угарској монархији, они виде да је држава опкољена и јавним и скривеним непријатељима.

Дозволите нам се, да нову опасност, коју бечке новине назиру у ред „ветрењача“ ставимо. Тешкоће аустријске су више унутрашње него спољашње нарави. Она приписује Енглеској и Русији ратоборне планове, који су непријатељски према Аустро-Угарској. Да се тој слутњи дође до врела, ваљало би знати, шта хоће аустријска политика. Је ли то, што она изриче, то онда Аустрија нема узрока да се узнемири. Тврдило се, да Русија својим агентима у источној Румилији иде на то, да споји обе Бугарске.

Ако је то истина, то има Русија неправо, да где који извештачи нису довољни, а да се тако што неверује. Што се Енглеске тиче, то никад није тужба била мање основана; либерална влада сувише је својим стварима оптерећена. Унутрашња политика, ван догађаја у Афганистану, не да јој да се упушта у спољашње ствари. У осталом спољашња политика нема на себи ратоборна типа. Гледстон и његови су добровољно примили наследство својих предака у звању; они су јавно изрекли намеру, да ће примити берлински уговор; они су показали добру, вољу, кад су позвали Европу да једном реши грчко питање, и то је било тако оправдано, да су све силе одмах на то пристале. И у црногорском питању изразила се енглеска влада у смислу берлинског уговора. Дакле не да укине мир, шта више да га осигура намера је Енглеске. Такав поступак може само оне узнемирити, који држе да су представке са чином истоветне. „Тајмс“ вели, да су сметње енглеској акцији под Биконсфилдом са неодлучности постале. Садашње либерално министарство не пати од те боље. Оно речкло што је чинило, а учинило је што је рекло, и том јасноћом њихова држања одржали су европски склад.

Тајна руска споменица од 1864. год.

(Наставак.)

По свој прилици желео би сада Наполеон оно наше пријатељство, што смо му нудили и које му је у изглед стављало највеће користи. Ова интимност обезбедила му је положај на континенту, учинила га је независним од Енглеске и набавила му могућност да очува Француској праве политичне интересе под једним јединим условом, да не пође револуцијонарним правцем. Данас је Наполеон упућен, да бира међу потпуном усамљеношћу и међу раскошном политиком, која ће га неодољиво отерати у наручија превратне партије, доводећи у опасност и његовог сопствен положај. Не може се предвидети, на коју ће се страну окренути и да ли ће ревност, којом покушавају остале велике силе да осујете немачко-француски споразум, разјаснити му вредност нашег савеза до извесног степена. Наши односи према Наполеону остају с тога резервисани. Улога, коју је одиграо у Пољској, пораз, који је претрпе и освета, за коју се без сумње спрема довољни су разлози, да се не зближимо једно с другим. Али с наше стране и не чини се ништа што би могло пооштрити ову противност, а остали су отворени и путеви којима би се могло доћи до бољих односа, шта више и до споразума, који одговара нашим заједничким интересима. И ако до сад није било прилике да ступимо на ове путеве, ипак не смемо искључити могућност нашем заједничком споразуму. Годинама и искуством мирнија поставши и под упливом садањег мирољубивог расположења у Француској жели Наполеон да се врати разумнијој и мање агресивној политици, а ми немамо разлога, да будемо противни његовој личности и његовој династији. У случају ако би била иза његовог ћутања прикривена каква нова варка, желити је, да управимо његов удар према интересима који се налазе далеко од нас и да отклонимо свако непосредно непријатељство.

в.) Енглеска. Значајни послови барона Брунова довољно су објаснили садању политику Енглеске. Ова је политика сада према нама лабава. Ми имамо да бележимо овај окрет енглеске политике на боље, али ми се на њу не смемо ослонити. Енглеска има да захвали свом географском положају, што може да је час уз Француску а час опет уз Русију, како јој се кад боље допада. Можда је мучно што морамо које нашом кривицом које кривицом Француске допуштати енглеској политици, да игра ову улогу, која је угодна енглеским интересима; али која је тако опасна по континенат: али пошто нисмо у стању, да заменимо ове односе другима морамо у колико можемо да предупређујемо зле последице. Најгора од свију последица био би савез међу Енглеском и Француском, пошто тај савез не би био основан на међусобним политичким интересима, већ на револуционарним начелима. Са надмоћија ових држава на мору располагале би оне са осталом Европом. (l' Europe serait á leur discretion.)

То жели Наполеон. Као што рекосмо мало пре енглеска влада противна је садањем преврату, који је потпомагала 1848. године и то за то што би се таковим превратом користила само Француска. Наполеонове намере познаје енглеска влада потпуно, од када је он Италији, Ницу и Савојску отео; Енглеска неће да он освоји Белгију и обале Рајне, она неће ни то, да он ступи у војени и револуцијонарни савез с Пољском, Мађарском и Румунијом, пошто би му такав савез предао Јевропу на милост и немилост.

Ми имамо највише интереса да потпомажемо повратак Енглеске консервативноме систему, од којега се она скоро одучила: та ми се већ 7 година дана трудимо да оделимо Енглеску од Француске. Нарочито за рад тога тежили смо да се споразумемо с Наполеоном. У тој истој цељи прекинули смо ми наше односе с Француском услед пољске кризе. Ми се радујемо промени, коју објављује садањи лондонски кабинет. Ми морамо све што можемо чинити, да би зближили овај кабинет консервативним интересима континента. Ово исто придиковали смо ми обема немачким великим силама, када су ове у сукоб дошле са енглеским интересима зарад Данске. Ми с наше стране дајемо лондонском кабинету сва јамства умерене и мирољубиве политике. Енглезима је мрска свака успомена на пређашње коалиције, пошто зарад ових задужише државу са 7 и по милијарда. Искуством научена не ће се Енглеска опет тако лако упуштати у коалиције.

(Свршиће се).

Поздрави

телеграфски и писмени, стигли јавном састанку омладине српске у Новом Саду 6. (18.) августа.

ЧУРУГ. Омладинској скупштини у Нов. Саду. Омладино дико наша, прими поздрав од Шајкаша. — У Чуругу на преображење 1880. Др. Милан Лакић, Марко Катић, Јулијана Гавриловић, Коста Вујичић, Ђока Петровчанин, Коста Јанковић, Ђока Радин, Тоша Сегединац, Јован Сузић, Сергија Мучалов бербер, Јован Дражић, Никола Дражић, Паја Димитријевић, Новак Гаврилов, Милан Суботин, Ниђа Давидовац, Паја Срећков, Паја Којићев, Јован Манојловић, Мита Рајков, Александар Аксин, Тодор Каленић, Лазар Јурковић, Јован Вујичић, Илија Јосимчев, Мата Бачика, Тима Ненадов, Аћим Шоралов, Стеван Близанац, Ернест Јосимчев, Никола Шораков, Тома Срећков, Петар Каћански, Мита Јовандин, Тодор Вујков, Јаша Доловац, Максим Ивков, Урош Ивков, Данило Милин, Тоша Ђорђевић, Исак Перић, Паја Павлов, Рада Влаови, Бранко Јанковић исп. учитељ, Ђорђе Станишић, Паво Благојев, Павел Сузић, Тоша Ивков, Мата Попић, Сима Јовић, Никола Стакић, Игњат Костић, Никола Радосављевић, Панта Радосављевић, Младен Машић, Петар Бувача, Глиша Костић, Стева Доловац, Младен Берић, Живан Бувача, Милош Каначки, Новак Каленић, Ђорђе Ђурчин, Шандор Петровчан, Георгије Стакић, Данило Ивков, Лаза Ивков, Мита Лукић, Иса Тапавица, Никола Сузић, Арсен Јанковић, Раде Давидовчев, Кузман Стражин, Милош Давидовац, Пера Сувачаров, Рада Ивков, Јоца Козарац, Рада Врбашки, Милош Радосављев, Нова Обрадов, Нова Радишић, Паво Давидовац, Тима Давидовац.

ЧАКОВО. Слога и истрајност нек нас увек прати. Братски поздрав од ваших једномишљеника Чаковачких.

ТАМИШВАР. Сретно! У сложном и свесном раду лежи успех. Браћи поздрав. — Карапер Стефановић, Петровић.

ОТОЧАЦ. Цвијеће народно! Пером и књигом разгони таму са ведрога чела и просвећуј бистри ум србчади, из гроба довикује Бранко. Напред, браћо, ето вам сенице, на пут вама дивне брашненице, ето врела, ето воде дивне да уморно срдашце вам дирне. Живио премилостиви цар данашњи свечар. Живила омладина српска. — Медић.

ГОМИРЈЕ. Поред досадањих обвеза нове омладине српске, народу своме данашњим даном чинимо најсвечанију. Од испуњивања исте зависиће и будући углед наш. Искрено вам поздравље, браћо, при том племенитом, великом, а заиста и мучном подузећу. — Никола Дошен, Светозар Косановић, правници.

ПАНЧЕВО. Усрдна захвалност узвишеној намери! Јесте, браћо! Само дом светлости, гони ноћне аветиње, јер их осветли. Сретан вам и плодан успех био! Палите на све стране по народу буктиње просвете, па је спасење извесно. — Паја Ранисављевић, Васа Николић, Мита Ранисављевић, Никола Николић, Ђока Грујић, Г. Ј. Николајевић. — Панчевачки трговци.

ПАНЧЕВО. Сретан почетак прекинутог рада! Више рада, мање говора. — Моја Летић.

ПАНЧЕВО. Да живи узвишена мисао младога српства! — Божидар.

ПЕТРИЊА. Поздрављајући прву скупштину српске омладине, желимо сретан и успешан рад и напредак. Живила сједињена омладина српска! Живио др. Светозар Милетић! — Ника Вујатовић, Глишо Матијевић, Адам Тривуновић, Рајо Пушкар, Др. Горенен, Гавра Висошевић.

СЕЊ. Са ускочког приморја подмлађеној омладини српској поздравље! Остварујте замисао неугасивом вољом и крепким радом и незаборави на љуту крајину, српску мишицу. Живила и успевала! — Васо Пауковић, поп Данило, Манојло Милеуснић, др. Младен Радуловић, Раја Лемајић, Светозар Вујић, Милић, Мартиновић, Перо Борић на путу у Левно, Милош Лалић, Јово Травијел, Милан Витас, Милан Делић.

КНИН. Здраво да си, дична омладино. Сији сјеме, које ће Србству у свакоме погледу уродити добрим и обилатим плодом, а да ти рад буде успешнији, и ми ћемо старији руку ти помоћи пружити. Здраво! — Александар Катић.

ГРАДАЦ. Желимо сретан рад. — Красојевић. Новаковић.

ЧАКОВО. Здраво, браћо! Дела покажите противником и ако годинама млада, по свести зрела, пренусте духом, да прекинути рад продужите. Пригрлите идеју подједнаког изобр.жења обе половине, јер само од свестни мајака можемо свесни подмладак очекивати. То је спас васколиког народа. Пружајући вам помоћну руку, кличемо: Живила српска омларина! — Катинка Петровић и једномишљенице.

ОРАШЈЕ. Путујући у цар-Лазара престоницу, и ако смо раздељени толиким путем, опет кличемо: Живила омладина и сретан вам рад! — Драгутин Посниковић, Стеван Ђорђевић.

КРУШЕВАЦ. Из престонице Лазареве жели вам се такође сретан и успешан рад. Живила омладина на дику и понос Српства. — Ђока Бразаковић.

СПЛЕТ. Са далеког српског приморја, силом данашњих околности од прекодунавске браће раздељени, ама душом и чувством заједнички делајући за бољу српску будућност, шаљемо братски поздрав, изјављујемо солидарност с браћом на том делећи повољни и неповољни удес, надом живом, да ће прва скупштина српске омладине значајно упливисати на правац Српства. — Одбор сплетске српске омладине: Ђорђе Ватили, Станко Јакша, Милош Тартаља, Јово Мијаљевић, Јово Метличић,

ОДЕСА. Уједињење народни је спас! Лазић.

ШИКЛОШ. Здраво, браћо! Сретан вам рад на пољу народа! Просветном, да бог да преображенски збор омладине уродио лепом будућношћу по мили нам народ. — Јоца Летић, Милан Костовић.

ОТОЧАЦ. Бог живио омладину српску! Благословио јој рад просвете и књиге напредка под окриљем премилостивог цара, којег рођен-дан прате топле молитве народа српског. — Будисављевић парох.

Сложно, браћо, радите на утврђењу народнога напредка! Живела омладина српска! — Српска трговачка омладина сомборска.

СЕНТА. Живила уједињена омладина српска! Сретан вам рад жели сенћанска српска омладина.

ЛИСТАК.

ПОСЕСТРИМЕ.

(Наставак.)

Време је лепо, гробље одмах ту па за часак и стигоше у њега.

Марија дошавши на гроб, обгрли крст па проплаче над њиме; пошто постоји тако сагнута неко време, тргне се па ће Анђелци свезано да рече:

Анђелка! ја сам изгубила сестру коју љубљах као очи своје — смрћу њезином ишчупано ми је пола срца мог; ја ту празнину не могу испунити ничим на свету, само једином љубављу према теби према другој сестри својој. Буди ми сестра! Ту над овим гробом хајде да се посестримо, да над њиме ухватимо веру, да што год једна узхте, да јој то друга кварити неће, моја жеља биће твоја жеља, твоја воља биће моја воља. У које се место ти удаш, удаћу се и ја, ако умремо нека нас сахране једну до друге.

Девојке пружише руке преко гроба, ал у том магновењу кад се хтедоше пољубити, посрне Марија па се сруши на гроб.

— Ово није добар знак — рече она сва бледа у лицу.

Од тога дана бијаху ово двоје два тела а једна душа.

Дани пролажаху један за другим, весело у шали и провађању као што то обично у купкама бива. Удварача бијаше кијамет младих и старих, бојажљивих који тек из прикрајка за Маријом уздисаху, сматрајући је за неко небеско створење које само живи од мириса, росе и сунчевих зракова — и смелијих, који се усудише с отим серафимом и шалити се и смејати на велики јед оних уздисала.

Но Марији је био један ко други; исто ласкање, исте речи, исто уздизање лепоте њене до небеса што је она већ толико пута чула — баш као да је један од другог преписао па научио на памет.

Она се титрала с њима као рибарче с упецаном рибицом, па кад виде да јој је који несносан, јер хоће да се убије, да се обеси ради ње — а она му окрене леђа.

Једнога јутра устане Анђелка рано као обично, па се стане да облачи кад наједаред неко закуца на вратих.

— Слободно! — повиче Анђелка већ обучена, ставши пред огледало да види није ли јој бела сукња дужа од хаљине, ал неокреће главе да види ко је? мислећи да је Марија, која сваки дан у то доба долази.

— Добро јутро — забрија мушки глас, кад се отворише врата.

— Ју господин Душане! одкуд ви овамо ако бога знате? повиче девојче зачуђено па се придржи за сто, јер је у један мах занесе глава.

— Ето дошао сам да вас видим, шта радите — рече дошљак пољубивши девојче у руку.

— А кад сте дошли?

Младић преповеди на кратко кад је пошао, како је путовао и кад је стигао ал то све у десет петнајест речих, јер од узбуђености немогаше да дође до оне мирноће, која је нужна кад хоћемо што натенане да приповедамо.

Младић овај о коме је реч, то је Анђелкин драган већ од неколико месеци; волу се и он хоће да је узме, само чека да добије звање јер је свршен правник.

Душан је прототип праве српске, мушке лепоте.

Кад су се сити наразговарали, скочи Анђелка па ће рећи своме драгоме.

— Знате шта? сад ћу вас одвести мојој посестрими да вас прикажем њојзи, јер и тако већ одавна жуди да вас лично упозна, само — и ту му смешећи се пропрети прстом — само пазите да се не заљубите, јер је дивне лепоте.

Узевши се испод руке, одскакуђу тако рећи до маријиног стана.

— Ево ти приказујем својега младожењу — повиче Анђелија пуна радости — ово је моја посестрима Марија, о којој сам вам толико пута писала.

Марија поцрвенивши у лицу као крв, пружи збуњено Душану руку па протепа нешто налик на: мило ми је.

За цело време шетње била је Марија ћутљива и расејана; две речи није прословила с њима. Анђелка је гледаше разрогаченим очима, шта се наједаред учини с њоме, шта би девојци да у стиху промени ћуд и нарав?

Тако потраја неколико дана.

— Бога ти девојко шта је теби — упитаће је Анђелија једаред у купатилу — ја од неко доба видим велику промену на теби, озбиљна си, расејана си, тражиш самоћу, да те није мој Душан чим год увредио?

— А шта се мене тиче твој Душан, — рече ова опоро расплетајући косу.

— Ил да ти није добро? Шта? — запитаће ју нежно ухвативши је за руку. Да богме да ти није добро, сва си врела, немој душо да се купаш!

— Ето није ништа — одговори Марија па се неколико пута накашље — то је моја стара боља, на то сам ја већ навикла.

Марија биваше из дана у дан сетнија, озбиљнија; постала је јетка на себе и на цео свет, прозлила се а на лицу јој се могашо опазити како од дана до дана очевидно опада.

Анђелку је душа болела, што види како јој посестрима вене; њеном бистром оку није се сакрило шта овој јадници фали, па се из све снаге успе да јој помогне.

— Господине Душане — рећи ће она једном приликом своме драгоме — волите ли ви мене одиста.

— Шта ће опет то да значи? — упита овај разрогаченим очима.

— Ја вас питам, да ли ви мене заиста волите?

— Али госпођице Анђелка?

— Ако ме волите само толишно колико је маково зрно, а ви ми задајте вашу реч, да ће те учинити оно што ћу да вас замолим.

— А то би било?

— Задајте ми вашу поштену реч.

— Задајем.

— Ја вас преклињем богом живим, немојте бити тако хладни на спрам Марије, него јој се удварајте, јер она вас љуби!

— Анђелка!

— Али ја вас преклињем!

И ако Душану не мила бијаше улога усамљеног удварача али је он ту жртву тим лакше подносио, што је увидио да његова невеста ужива у томе, ужива јер посестрима јој од тога доба поче да се поправља, да долази к себи као у пола увенуто цвеће кад га киша залије.

А то није мала жртва за човека који је доста неспретног понашања у женскоме друштву. Марија бејаше заиста ванредно лепо девојче, њезина спољашност освајала је јатомице мушка срца на јуриш али бадава кад за њега, као озбиљног, наученог човека који је пун сваковрсног искуства њезино понашање неимађаше ама баш никакве привлачне моћи већ га шта више од ње одбијаше.

СРП. ИТЕБЕЈ. Поздрављамо узданицу српску, желимо јој успешан рад на преображенској скупштини. — Дима, ригорозант медицине; Паланачи, учитељ; Јовановић, матурант.

ТАМИШВАР. Здраво, браћо, на збору и договору, који сте понос, дика и узданице српске. — Иванда. Миливој Томић богослов.

Изјава Срба Далматинаца,

поднесена јавном састанку омладине српске 6. (18.) августа. о. г.

Велечасна господо и љубазна браћо! Част нам је изручити вам искрене поздраве простором далеке но душом и срцем близе српске приморске братске омладине. Младеж српска из кршевите Далмације шаље Вам преко нас од срца поздраве! Сама љубав, која их к Вама — роду и крвној браћи својој веже постакну их на то те нас овђе као чланове своје пошаше да их на овом честитом збору заступамо. Радоснима шта више срећнима осјећасмо се ђе нам то у део паде и тим више што мораде то да буде баш овђе у овој колијевци српских дичних тића, у овом расадишту српске интелигенције, у овом стецишту чисте српске свијести! — По та нам се радост малко помутила када чусмо да смо од саучешћа у Вашем друштву искључени, да се худи од тијела дијеле! Ми зато не можемо но на сазивачки одбор жалити, што то није предвидјао и о томе друкчије предупредио.

Кад нам друкчије не може да буде, браћо, будите тако добри допустите нам да вам од стране наше и наших земљака нешто само препоручимо, а то Вам је: склад, љубав и постојанство у раду. Без ових божанствених начела на којима се оснива опћи друштвени поредак нема Вам ни замишљаја о озбиљном раду. Склад, љубав и постојанство потребити су сваком народу, они су покретне снаге сваком ко за напретком тежи, а нама пак и нашем народу чисто су животна снага без које се подржавање организма ни замислити неда. Браћо! склада, љубави држите се; они су нам једина јамчевина народне а с народном и наше боље и свијетлије будућности. Сложно и складно дакле ми Вам у име наше и наше браће довикујемо и желимо Вам у сто добрих часа најплодоснији рад.

У Новом Саду 18. Августа 1880,

Никола Ракетић,
посланик и опуномоћеник српске обровачке омладине.

Матеј Шарић,
Дубровучки посланик и опуномоћеник Олуценске, Рисанске, Вилиемске и Бенковачке српске омладине.

ДОПИСИ.

У Босанском Броду 31. јула 1880. год. По жељи целог грађанства закључи сл. црк.-школ. одбор, да се имају два звона правити, и то једно од 150 а др. од 300 стари фунти. У то име одабере исти одбор нашега г. учитеља Тиматија Добрина, да би се побринуо око добровољна прилога за горе поменуте ствари, којега се он прими, и прилог буде за кратко време скупљен.

За тај прилог дочује такође од своје сестре Милке супруге госп. Ристе Стјепановића црк.-школ. одборника, и г. Теша Црногорчевић, коме је брат пре 4 године мученичком смрти у Вучијаку у 22. години свога млађаног живота погинуо, те одма јави сл. одбору, да ће он за спомен своме назаборављеноме брату Николи једно звоно од 6 центи стари направити и нашој св. цркви приложити Будући да у наше цркве нема торња, одлучи сл. одбор да се има направити звонара дрвена, која буде брзо готова, а у исто доба дођу и наша два звона као и оно од г. Црногорчевића поклоњено.

Лицем на св. Илију буду наша сва три звона по господину протојереју Јовану Јелићу освећена и подигнута. Тај дан држана је част код цркве, где је присуствовало више поглавара бродски, као и сви чланови црк. школ. одбора и множина сељака. Истог дана добили смо брзојавни одпоздрав од његовог Величаства херцхерцога Виртемберга из Сарајева, који гласи: Српској општини босански Брод. — „Желим сваку срећу и честитам вам данашњу славу, захваљујем се на вашој здравици и почитању — живили — Виртемберг. —

Са ове свечаности и кличе сл. одбор у захвалност г. Т. Црногорчевићу:

„Живио наш брате и редки Србине Тешо! који си непожалив труда и трошка а за спомен твог брата Николе нашој, светој цркви звоно поклонио! Живили и ваша сестра Милка, и дај боже, да се хиљаде таки Срби и српкиње, а нашем брату Николи нека је вечна памјат!

Такођер исто захваљујемо свој господи и браћи и свима, који су на наша звона прилагали и око истих се заувимали, од нас им хвала, а свемогући и благи бог нека им исто дупло наплати и намножи! Живили!!! —

Преко Дунава. У погледу дичног нам Текелиног завода са горком успоменом на недавну прошлост, а са јошт тежим уздахом на садањост имам да констатујем највећи ступањ самоволе „без разлике вере и народности уставне нам владе,“ која је постигла свој врхунац у престоници круне св. Стевана.

Сваки Србин је жалио, кад је оно влада мађарска фонд Текелијин без икаквог правног узрока истргла из руку матичиних; са учињеним овим фактом горко му паде израз тога великог незаслуженог неповерења, но тешила га је јошт она околност, што је управа текелиног фонда барем пештанској општини пала у део, а тешила га је за то, што је сваки знао, ко су главне чињенице у овој општини, људи од великог уплива, а по том као државни званичници законом и најнезависнији. Али!... Трефор хтеде да буде крај овој коликој толикој радости — и буде крај! Надзорништво текелиног завода у својој једној седници обави законитим путем избор надзорника, у којој за истог буде са апсолутном већином изабран г. М. Јоцић; записник се поднесе влади и ова уништив избор, наименова бившег надзорника Пејичића за надзорника. Дакле и општина изгуби поверење и председник јој изгуби досадањи уплив код владе ова викну: „sic volo sic jubeo!“ а надзорништво се заједно са председником трже и уђута. Ал се за то неко слаће подсмејива ... овде ми и нехотице паде на ум, кад је оно у престоници преузв. г. Анђелић три четир недеље исплакиво двадесет и четири хиљадарке, како се је лепо гледала Његова Преузвишеност са седим Пејичићем, како не беше краја вивитама, клањању и целованију св. деснице и гле коби, уз пркос оправдане мржње од стране народа обојица постигаху своје циљи, обојицу „награди“ најмилостивија влада, као верне синове мађарског отачаства. На ум ми дође овде и она најновија изрека у стечају, која је млого важнија а да се о њој неколико речи непроговори. Изрека гласи: „знање мађарског језика је нужно јер се све науке у Буда-Пешти на мађарском језику предају.“ Чудим се како нико досад не даде израза својој црној слутњи, коју је кадра ова изрека да оствари. Ово нам јасно даје на знање, да су Срби са српских гимназија скоро са свим искључени из кандидација будућих текелијиних питомаца. Ђаци на српским гимназијама рођени у српским крајевима, а учећи у српским варошима неимадоше прилике мађарски научити, крај свега што су ђениални, талентуовни (То се не може рећи — науче и они прилично. — У.) а сироти који су једино у Текелијанум упрли очи, у њему гледају спаса даљем њиховом школовању, када би мађарски језик и могли научити, једино за то што незнају мађарски, не могу бити питомци, синови неумрлог Саве Текелије.

Шест места има сада правних; сумњам да ће и један са драгих нам српских гимназија изабран бити, али ће их с отим више бити са мађарских гимназија северне и западне Мађарске, који можда ни српски незнају и који ће од стране владе надзништву топло препоручени бити а да ли ће се овде у српском духу васпитати, тврдо нам јамчи за то „независни“ Србин г. Пејичић!

Кроз десетак година Текелин ће двор, ди се јошт сада српски језик чује а српска песма ори:

„. . . . . пожелет Србаља
Али Срба у њем бити неће!“

Народна просвета.

„Основна школа, и поучавање из земљоделства.“

Предлог од Јована Козарића за скупштину учитеља јужне Мађарске, држане у Ковину месеца Јула 1880. год.

Може бити, да наслов мог предлога побуђава у славном збору веће љубопитство и очекивање, него што би је могло разјаснење ове теме задовољити Молим дакле часну скупштину, да преко овог мог скромног мњења строго не осуди.

Има већ једна година, од кад се у свима крајевима наше земље једна велика радња развијати почела, и то тако, да по већ учињеном искуству, храброст и воља наших великих патријота на овом путу сјајне плодове производи, и отачаство наше, кад неби од судбине гоњено било, могло би за кратко време, све остале плодоносне земље превазићи.

Али да не грешимо, јер знамо да нема силе, која би могла без средства штогод произвести, и баш на овоме пољу нема их.

У првој линији треба да таковог материјала набавимо с којим би се циљ постићи могла т. ј, добро стање народа.

Велики је број оних, који још данас потврђују, да земљеделцу поучавање и наука није од потребе. Шта више, лако се укорени пусто уверење, да земљеделство није више способно да се побољша.

Међу таким неподобним и неподударним околностима тешко се да права култура и напредак увести, јербо у колико се старо дрво савити неможе, у толико се теже укорењени стари обичаји код земљоделца искоренити дају. Они обично веле: „Све је добро и красно, али док смо живи радићемо као и досад.“

Пита се дакле, којим путем, и на који начин би се земљоделство поболшати могло? Одговор је врло кратак: Нову генерацију изображавати. Али се овај резултат само тим начином постићи може, ако се школе умноже, и то с таким предавањем, који се лако присвојити и утувити може, а нарочито, ако се основне школе добро организују и регулишу.

Кад помислимо и посмотримо, да у свима провинцијама, круни Св. Стевана, има једна академија за пољеделство, 7 инштитута и 7 главни школа са поучавањем из земљоделства и 12 виши школа за земљеделство, уверавамо се, да број ових наведених школа, не одговара ни најмање нашим тако надалеко распрострањеном земљеделству.

Елем била би крајња нужда, да се ове школе за земљеделство умножавају, а ниже основне школе тако да се регулишу и уреде, да би деца за време предавања и из науке пољеделства штогод окусила.

Прелазећи на питање основних школа, подразумева се да је задатак оних школа, васпитање и изображавање младежи, и будући да су ове школе најглавнији основ, зато је и њин задатак од највеће важности.

Од учитеља основне школе, коме је највеће благо, клица будућности, поверено, захтева се, да при васпитању деца два главна фактора пред очима има, и то: душевни и телесни развитак детета, јер само тамо, где се права размера међу два правца одржи, може се на душевно и телесно благо младежи рачунати.

Не намеравам упустити се у овом правцу, у обширне претресе, ма мислим, да није пробитачно, у основним школама млого предмета предавати, јербо што се више од таковог детета захтева, то више постане несавршенијим и глупаком, која неповољна околност проузрокује то, да дете баш оне предмете који основни камен за будућност чине — не може себи присвојити. Као главни услов, могу у основним школама, за децу до 12 год. сљедујући предмети важност имати: а) Савршено читање и мишљење б) Правопис у материњем језику, а и у државном. в) Оне врсте из рачуна које су у друштвеном-економичном животу најнужније. г) Вежбање из главе и развијање памети. Све остале предмете за предавање у основним школама као стране их сматрам.

Али налазим да је врло нужно, да се деци у повторним школама они предмети предају, који су за једног земљеделца најнужнији, како за обртника (Industrieller) тако за пољеделца, и то овим начином: да дете кад своју петнајсту годину доврши толико знања и разумевања набави, да оно од самог себе о својој радњи расудити може.

Да би се ово лакше увести и извршити могло, захтева се у првом реду, да се школе за повторавање, строжије надгледају и руководе.

У другој линији пак изискива се да учитељу основне школе она средства пруже, с којима би он најлакше нужна знања себи прибавити мого.

Односно предавања из земљеделства могло би се ово увести: 1) темељне црте из физике и хемије, 2) о земљи и биљу, радња земље, заливање, ђубрење, земљеделским справама и машинама; 3) вртарство и пађење воћа; 4) пађење винограда; 5) пађење марве; 6) пчеларство; 7) рачунарство; 8) народна кућевна обртност (National Hausindustrie).

Сви ови предмети требају, обзиром на различите пределе и одношаје земљеделства с богатом илустрацијом израђени бити, да се с једне стране разлика културе научи, а с друге стране да би се практично предавање олакшати могло. На овај начин би земљеделац на све стране и на сваком месту прилику имао она знања себи присвојити, која би за ваљаног и способног земљеделца најнужнија била.

Досадашње предавање из вртарства и земљеделства у основним школама не одговара ни најмање данашњим потребама, и с пуним се правом може потврдити, да се време за предавање по највише безпогодно употребило, јербо без правог руководства и принципа на право предавање не може се ни помислити.

Помислимо само колико опширна знања један земљеделац потребује да би с успехом делати могао. Сваки ће увидити да наш земљеделац с данашњом просветом не одговара духу времена и не напредује Он престаје мицати се, затим наступе тешке околности, и он без савета клоне духом. Па оскудјевајући у опој правој просвети изгуби храброст и вољу а и моралну снагу да се са својом судбином бори и себи самом помоћ тражи, него упадне у летаргију и у овом теснацу од несвесни људи опљењен буде.

Не давна одселења из горњи предела ове земље уверавају нас о овим опстојателствима потпуно.

Елем услед горе наведеног, негујем потпуно уверење да ће се срца свију овде искупљених отворити и за ову ствар заузети се.

Узимам дакле себи слободу, славни збор пријатељски позвати да мој предлог односно подизање културе нашег земљеделства подпомогне и овде закључити изволи да би требало један „премијум“ за таково дело расписати, које би све горе поменуте предмете у пучном (популарном) представљењу садржало и ово онда свима учитељима основних школа бесплатно раздавати и да предавање у повторним школама у смислу тога као обвезно изрече.

Нови Сад. 7. јула. — О току расправа на омладинском састанку донећемо извештај. За сад толико примећавамо, да је са већином од пет гласова примљен шири основ омладинске организације, да т. ј. и старији Срби и Српкиње могу бити саствени део друштва. Ми смо већ обележили наш назор у том погледу, и држимо, да је примљени основ погрешан, и да неће бити успешан. Тај би основ подносио за организам, који би такође и политичне боје био, па и онда т. к под ширим називом „младога Српства“, по примеру „младе Италије“, и „младе Немачке“ Немачке“, и т. д. Па и онда је питање: да ли не би удесније, и приличније било, да Србкиње засебно коло сачињавају. Овако је омладина требала остати — омладина, па све да би млађи круг свој и ван факултетско-ђачког обима раширила. И иначе није ни прилика да су старији под млађима, ако они и нетраже ни само старешинство над млађима. Нека се млађи у свом кругу развијају, и духу народа, па и старије интелигенције у њему полет дају — то би у обште, а у садањим приликама особено доста било. Ми остајемо при нашем мишљењу у том погледу, и према томе ћемо се и — владати.

НОВИЈЕ.

— Као што стара „Преса“ јавља, први српски пупомоћник на бечким преговорима ради склапања Аустро-Угарско-српског трговачког уговора, Коста Јовановић, вратио се из Београда у Беч. Њему је наложено, нек у Бечу изјави, да Србија безусловно одбија захтев Аустро-Угарске, по ком би Србија имала признати правну важност трговачког уговора од 1862. год.

— Енглеском парламенту поднета је дипломатска преписка о покрету Бугара ради уједињења. Ту има депеша, у којој лорд Дуферин 5. (17.) јула јавља, како је тајног саветника Гирса питао, е да ли ће почетак бојева у Албанији бити знак бугарској револуцији у Источној Румилији. Гирс је одговорио, да не верује, да ће тако што наступити. Руска је влада све, што је могла, чинила, да бугарској влади и сваком у Источној Румилији, на ког може имати уплива, предочи, да би одвећ неразборито било, да се против јеоног од најважнијих одредаба берлинског уговора ради у тренутку, кад су силе толике напоре чиниле, не би ли осигурале извршење других одредаба уговора.

Разне белешке.

(Винова уш) констатована је, као што загребачки листови јављају, у великој мери у месту Крају обћине брдовачке поджупаније загребачке. Окужено је, колико се до зада дознало,

---

Па онда, он се излагаше јошт и тој опасности да му Марија, кад га се насити, кад јој буде несносан као и други — неокрене леђа; јер те су слављене лепоте научене да сваки облеће око њих, да сваки пада пред престолом красоте им да им се клања, па кад виде човека хладна и равнодушна, који се неда лако уловити у паучину њихових чара оне онда побесне у својем самољубљу и сујети, па — се обично заљубе баш у онога што их негледи.

Марија беше сретна, пресретна; у својој занешености није ни узела на ум, како јој се посестрима неосетно из њиховог друштва у натраг повлачи да им у говору не смета, па заговара матере само да не навале да се иде кући не били јој посестрима што више уживала.

Али једаред јој се очи отворише.

Било је лицем на римску свету Ану кад се у купатилу ужурбало велико и мало.

Ту ти се крешу и чисте путеви, ту се зимзеленом обавијају стубови, окићени заставицама тробојним, украшава се дворана за играње, чисте се велика огледала, около њих се плету венци од ладолежа пуних шарених цветова и глади се патос јер ће до вече бити игранка.

Око пола девет часова у вече засвира свирка у дворани добродошлицу а играчи и играчице шетају по јасно осветљеној просторији у разговору, који из даље зуји као пчелама препуна кошњица.

Девојке у белом руху као пена, мислиш не стају ногом на патос него лебде као лептир кад се љуљка по ваздуху, севају очима тражећи по дикоје мило лице с плави или као воћ црни бркови, те кад се сретну кад им пруже руке а њих прелије жарка румен по лицу, прелети им сладак осмех преко усана. Мушки у црном оделу с белим прслуцима укочили се испупчивши груди, па кад шетајући прођу мимо огледала а они тек или погладе брк ил наместе навратницу, што се као бајаги опучила па не стоји лепо.

Наједаред се начини читав ред у крај врата и зука престаде за једно ока трепуће као канда долази неки високи гост или достојанствено лице.

То беше Марија с Душаном испод руке. Он висок, пун снаге и дивног мушког израза као да није од овога света, већ да је од оних јунака из народних песама, тако су му дугачки па танки црни брци, тако му је јунач и поглед, румени образи, бело лице, а црна коса и брада.

Она у белој хаљини од свиле украшеној правим зимзеленом имаде за главом белу камелију као снег а за грудма црвену угаситу ружу изгледа као царска кћи из хиљаду и једне ноћи.

Сви стадоше па гледаше у ово двоје.

За њима иђаше Анђелија с двема матерама, обучена у просту белу хаљину са црвеном ружицом за грудима.

Марију облетаху играчи молећи је за коју год четворку. Прву је обећала Душану, јер га је Анђелка молила да с њоме игра.

Марија на грудма Душановим сва је претрнула од среће; срце јој силовито купало, образи јој забуктише, дворана јој се вртила као да је у несвестици. Подигавши своје велике очи к њему, загледа се у њега па дубоко уздане.

(Наставиће се.)

преко 100 рала. Тајник загребачкога господарскога друштва, Фрања Куралт, изаслан је од кр. земаљске владе, да неодложно проучи стање те болести и да установи њезин опсег у крајској околици. Исти је уједно упућен, да дне 16. августа 1880. држи предавање о филоксери и демонстрације с истом на лицу места Крају.

(Нова светица). Шпањолски листови јављају, да је стожерник Ховард, који сад у Ишли борави те је недавно наименован протектором реда Минорита, замолио папу, нека посвети шпањолску дувну реда Минорита, неку Филомену де Санта Колона. У молби каже, да је та опатица живила најузорније, те за живота већ учинила много чудеса. Risum teneatis!

(Кап дијаманти.) Сви дијаманти што су 1879 г. извожени из дијаманатских поља из јужне Африке, вриједе по званичну рачуну 36,856.100 фор., а они од 1878. г. 30,847.110 фор.

(Царство од 44 народа.) Енглез Луким набраја народе што све у Русији живе. Ево их. Немци, Пољаци, Јермени, Турци, Туркмени, Татари, Литванци, Тунгузи, Јакризи, Корјаци, Алеути, Чукци, Ескими, Грузијанци, Перзијанци, Караими, Монголи, Ногајци, Кипчаци, Башкири, Мешчериаци, Тептиари, Киргизи, Јакути, Каракалпаси, Румуни, Русини, Чавусци, Угнорци, Угри, Фини, Лапонци, Цигани, Грци, Пермиаси, Цириапи, Вотиаси, Мордрини, Черемиси, Вогули, Остјаци, Самоједи и Лотисци.

(Сунчане пеге.) На сунцу могу се сада видити уз више малих три велике сунчане пеге. Привидно највећа лежи нешто на југу сунчаног средишта и налик је на порубљену црну траку, која је окружена, тамнијим, јасно омеђашеним пољем, а друге две тек полагано излазе на видик на источном крају сунца и по свој прилици ће кашње прву у величини надмашити. Неки питају, није ли ненадана промена времена у савезу са овим догађајем?

(Највеће цркве на свету.) Ове године освећена је велика саборна црква у Њу-Јорку у Америци, и том приликом је неко сравњивао све велике на свету цркве по томе, колико људи може стати у коју. По томе их је ставио у ред све овако: Највећа црква на свету јест црква св. Петра у Риму, јер се у њеним просторијама могу сместити 54.000 људи. За њом долази саборна црква у Милану, у коју могу стати 37.000 људи после ње црква св. Павла у Риму за 32.000 људи, за тим велика црква у Келну за 30.000 људи, после ње црква св. Павла у Лондону и црква св. Петронија у Болоњи за 25.000, после њих долази Софија у Цариграду за 23.000, за њом црква св. Јована Латерана у Риму за 22.000, за њом црква Нотр-дамска у Паризу за 21.000 људи, после ње долази та велика нова црква у Њу-Јорку за 17.000, а иза ње црква св. Стевана у Бечу и црква у Писи за 12.000, после њих црква св. Доминика у Болоњи за 11.400, за њом црква св. госпе у Монакову за 11.000 и после ње црква св. Марка у Млецима за 7.000 људи.

ИЗЈАВА.

У 116. бр. „Заставе“ штампан је допис из Ст. Бечеја, у коме је реч о пок. проти г. Милану Костићу. На крају дописа се вели: „врло се неуредно управљало штипендијском масом баронице Јовићке, његовом мушком заузимању хвала, што је тешком муком узета маса из прљави руку.“

У интересу јавног морала, у интересу истине, у интересу части овога тела, — не мање у интересу многозаслуженог и врсног члана свога, одбор православне српско-црквене општине у седници од 3. авг. о. г. број 142 изразио је једногласно гнушање своје на ово лажно и подло опадање.

Оволико од стране Општине.

Из седнице Одбора срп. правосл. - црквене Општине ст. бечејске, 3. авг. 1880. г. у Ст. Бечеју држане

Црквени одбор.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Добротвори школске младежи, којима васпитање и напредак у просвјети наше дјеце на души и срцу лежи, непожалише пригодом испита принети дарке на радост дечију а то су: парох и управитељ школе г. Јован Штековић поклонио је више комада религиозно моралних слика да се њима обдаре најзаслужнији ученици и ученице, велики жупан г. Лазар Давидовић, који је поклонио на књиге заслужној деци 2 фор. на исту цјел дадоше вјећник кр. судбеног стола г. Јефто Новић 2 фор. кр. вјећнички тајник г. Константин Корка 1 ф. 50 нов. школски старатељ г. Нико Добрић 2 фор. грађани: г. Филип Омићикус 2 фор. г. Емил Предраговић 2 фор. г. Милан Белић 2 ф. г. Анте Орлушић 2 ф. г. Ђуро Јелић 1 ф. г. Јован Добрић 1 ф. г. Ђоко Лацковић 1 ф. г. С. Ружичић 50 нов. г. Саво Гужвица 50 нов.

Споменутим прилозима беше ми могуће приправити више комада књижица лепог и научног садржаја, да наградим добре и вредне моје ученике. Радосно тронут горенаведеним, изјављујем овим добротворима мојих ученика најтоплију захвалност, кличући им: Слава!

У Беловару 21. јула 1880.

Љубо Дмитрић
срп. народ. учитељ.

ПОЗИВ
у редовну годишњу главну скупштину „Матице српске.“

У смислу устава „Матице српске“ позивају се сви чланови матичини, да изволе доћи на редовну годишњу главну скупштину, која ће бити у суботу 6. (18.) септембра о. г. у 9 сахата пре подне.

Приликом овогодишње скупштине свечано ће се прославити спомен преминулог велезаслужног председника матичиног Стевана Брановачког говором дра Стевана Павловића подпредседника друштвеног и откривањем слике покојникове.

Из седнице управнога одбора „Матице српске“, у Новоме Саду 19. (31.) јула 1880.

Председништво „Матице Српске“.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

СРПСКА ЗОРА
илустрован лист за забаву и поуку.
Година пета.

Штампа се и разаслаће се за који дан VII. свеска „Српске Зоре“ са овим садржајем:

I. ТЕКСТ.

1. Сат. Оригинална приповетка **Милорада П. Шапчанина.**
2. Одломци из Гетеовог Фауста. Од арх. **Саве Павишевића.**
3. Горе доле по Напуљу. Писма **дра Милана Јовановића.**
4. Српске народне питалице. Скупио и на свијет изнио **Вук Врчевић.**
5. Песма о врломе. (Биргер.) Од **Милорада Шимића.**
6. Потемкин на Дунаву. Историчка приповетка **Г. Данилевског.** (Наставак.)
7. Из „Хајне-а.“ Од арх. **С. Павишевића.**
8. Како се то долази до топлоте. Од проф. **Ст. Милованова.**
9. О црногорским женскињама. (Наставак.)

ЛИСТАК.

10. Др. Владан Ђорђевић, српски књижевник.
11. Цирих.
12. Књижевни извештаји.

ДОДАТАК.

13. Прегледне белешке. (Књижевност. Музика. Новинарство. Школа и црква. Друштвени живот. Лица. Умрли. Ситнице. Статистика.)
14. Коњички скок.

II. СЛИКЕ.

Др. Владан Ђорђевић, српски књижевник. — Поглед на Цирих. — Варош Цирих. — Народна ношња буковинских Руса.

У идућој свесци биће између осталих слика и лик пок. КОСТЕ РУВАРЦА.

Администрација „Српске Зоре“
Wien VII. Burggasse 24.

Српска књижара браће М. Поповића
у Новом Саду.

НАШЕ НАЈНОВИЈЕ ИЗДАЊЕ

Велика српска и хрватска

ПЕСМАРИЦА

намењени народу нашем, који латиницом чита

и у којој има 400 песама

у формату џепном — а у дебљини од 12 табака или 192 стране.

Цена је 40 новчића.

Издање песмарице ове подухватисмо се ми на изричито вахтевање и учестано потраживање у нас књижице оваке из оних крајева, где наш народ чита латиницом.

Књижица је ова намењена као што је у наслову казато:

Србима и Хрватима у заједничкој слози братској.

Песме су у њој пребране и издане онако какве су у оригиналу ил како се где певају:

српске из српских извора и крајева а хрватске из хрватских.

Цену књиги удесисмо малену, тако да је свак набавити и што даље допрети може.

Препродавцима на више — дајемо на сваки пет комада — једну на дар.

У Новоме Саду августа 1880.

Српски књижари и књигоиздавци
Браћа М. Поповићи.

ТРГОВИНА И ПРОМЕТ.

Л. П. НОВИ САД, 2. (14.) августа. Има четир дана, како нам киша, са малим прекидањем, непрестано пада. С тога је житна радња не само знатно ударила на траг, него киша та биће и врло штетна по квалитет производа, што још по пољу лежи, јер тек што је жито пожњевено, одмах се морала и зоб косити, јер је од суше прерано сазрела.

Истина наши су со земљерадници пожурили, те су пшеницу већином сабрали или бар у камаре садели, али сва скоро зоб још једнако лежи у крстинама по пољу и за све то време беше изложена непогоди. С тога ће зоб, која је од пре била чиста бела, мало пожутети, а тим ће изгубити од квалитета.

По што се тако вршидба задоцнела, то се не може ни извесно рећи, кака је жетва. О том сваг друкче мисли, но не ћемо погрешити, ако узмемо, бар што се тиче нашег хатара, да је жито у средњу руку родило, а зоб да ће дати добру средњу жетву.

Наша је земља така, да ми у опште своје производе можемо скоро за читав месец раније, но друге производјачке земље, предати у трговину и промет, само ове године имамо још слабо готове робе. Као што извештаји са стране веде, то је тако по целој држави. То се најбоље видело по том, што је житарска радња на VII. међународном житном вашару, што је 28. јула у Будапешти био, врло незнатна била.

Жита је прометуто својих 50.000 мцт по добру цену. Од отог је половина узета за пештанске млинове, а друга половина за домаћу потребу.

Тај мали промет отуд је, што су продавци ударали велику цену, а купци давали малу.

Овогодишњи житни вашар показао је, да се та установа преживела.

Ред пловидбе
путничких пароброда од 21. априла почињући, до даље наредбе.

од **Новог Сада** у **ЗЕМУН**: сваки дан изузимајући уторник, у ½5 сата по подне.

од **Новог Сада** у **ТИТЕЛ** средом и недељом у ½5 сати по подне.

од **Новог Сада** у **ОРШАВУ-ГАЛАЦ** и **РУШЧУК-КОСТОЛИ**: понедељником, четвртком, и суботом у ½5 сати по подне.

од **Новог Сада** у **ПЕШТУ**: сваки дан изузимајући петак у ½11 сати пре подне.

Отправништво.

Курс бечке берзе 7. (19.) августа.

5% металица	72.75
5% народног зајма	73.50
Сребро	—.—
Ц. кр. дукати	5.54
Наполеондори	9.35
Немачке марке	57.75

ОГЛАСИ.

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

Услед закључка одборске црквене седнице од 24. Јула о. г., издаваће се под закуп на јавној дражби црквено ораће земљиште у једном комаду од 197 јутара, на три године.

Дражба ће се у местној српској школи 15. Августа о. г. по ст. кал. после подне у 3 сата јавно обдржавати.

Дражбеник сваки имати ће одмах 10% извикане закупне цене у име јамчевине положити.

Ревултат лицитације и склоп уговора моћи се код дотичног перовође проучити.

У Бешки 26. Јула 1880.

Председник
Емилијан Божић.

2—3

Школска објава.

Уписивање ученица у српску вишу дев. школу панчевачку отпочиње **30. августа** т. г. по **новом** кал.

Оне ученице, које желе да ступе у први разред ове школе, морају сведочбом ивказати, да су свршиле с добрим успехом четврти раз. основне школе; а које нису свршиле четвртога разреда, морају полагати пријемни испит из предмета, који су за тај разред прописани. Осим тога морају све ученице за први разред ове школе крштеним писмом посведочити, да нису млађе од десет година.

Родитељи са стране имају да се поради стана за своје кћери претходно пријаве управитељу, који ће им у том погледу нужна обавештаја дати.

Панчево 3. августа 1880.

УПРАВА
срп. више дев. школе панчевачке.

1—3

У нашој кући на великој пијаци издајемо под кирију

ЈЕДАН ЛОКАЛ

где је од била спецерајска радња код „Златне змије“. Уз локал овај дајемо један подрум и таван, а могу се добити и комплетни рафови са целом опремом ве спецерајски посао потребном.

Браћа Јовановићи.
у Панчеву.

2—3

Објава.

У недељу 31. августа (12. септембра) о. г. после подне у 3 сахата држаће се у мађистратској дворани

ВАНРЕДНА ГЛАВНА СКУПШТИНА

акционара панчевачке штедионице, на коју се п. н. акционари овим учтиво позивају.

ПРЕДМЕТ ВЕЋАЊА ЈЕ:

1. Извештај о резултату уписивања акција II. издања.
2. Промена устава.
3. Избор дирекције и надзорног одбора.

Улазнице за ову скупштину издаваће се у писарници завода до најдаље 24. августа (5. септембра) о. г. на коју се цељ и акције до тог доба у заводу положити имају.

ПАНЧЕВАЧКА ШТЕДИОНИЦА.

2—3

ОБЈАВА ЛИЦИТАЦИЈЕ.

„I. новосадска заложница“ јавља овим да ће се ту 12. (24.) августа 1880 у 8 сати пре подне под руковањем судског изасланика на јавној лицитацији **продавати заложене ствари**, којима је рок откупу био месеца **марта, априла и маја**. П. т. купци учтиво се дакле позивају овамо.

Странке, које би још вољне биле, своје пале ствари да искупе, или да рок залози продуже, позивају се овим да то учине најдаље до 11. (23.) августа.

У Новом Саду месеца августа 1880.

Карло Левингер и син.

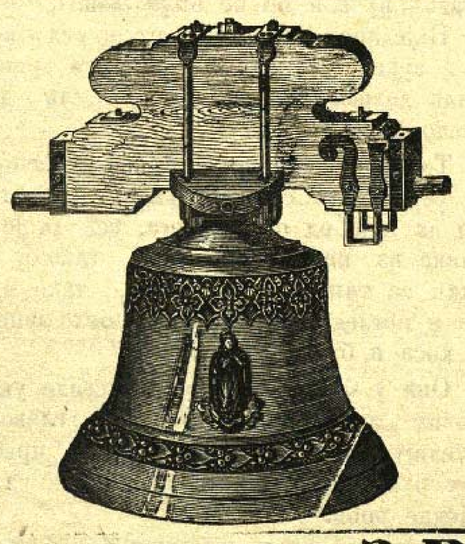

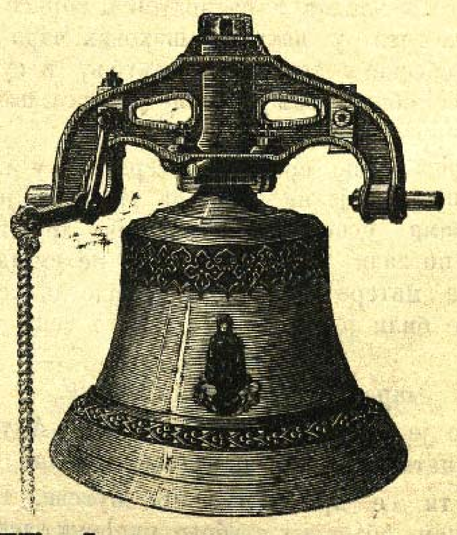

ЗВОНА

по новој и старој системи са гвозденим и дрвеним крунама, хармонично удешена од најфинијег метала, са најчистијом израдом, израђује ливница ђорђа Бота синова, са гаранцијом од 5 до 10 година.

Стара прспута звона прима гореречена фирма у промену за нова, са врло малом доплатом. Такођер дајемо до знања оним честним општинама, које би раде нова звона лити дати, или стара звона у промену за нова, а нису у стању одма исплатити, примамо се израдити истим општинама на исплату. На захтевање шаљемо ливане мустре звона како са гвозденим, тако са дрвеним крунама.

ЂОРЂА БОТА СИНОВИ
звоноливци у Вршцу.

6—10

Одговорни уредник Милан Ђорђевић.

Српска народна задружна штампарија.